

Konsekvenser av fortsatt økning i melkeytelse pr ku på utslipp av klimagasser og andre miljøeffekter

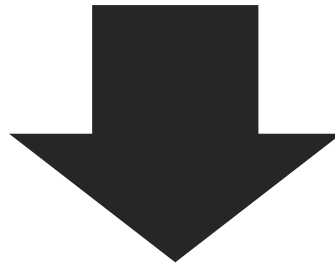
- Økt ytelse:

- færre melkekyr

- mindre grovfôr
- økt kraftfôrforbruk og soyaimport

- flere ammekyr

- høyere klimagassutslipp per kg kjøtt enn kjøtt fra melkekubesetninger

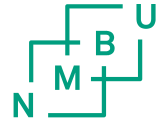

- Hvordan påvirkes:

- klimagassutslipp per kg produkt (melk og kjøtt)?
- totale klimagassutslipp fra storfepopulasjonen?

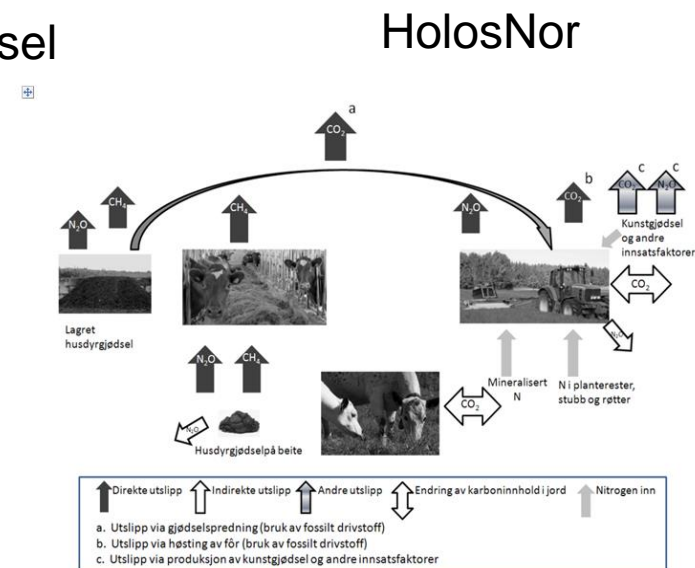

Beregning av klimagassutslipp

- Baseres på modeller som beregner gårdens netto klimagassutslipp på årlig basis for melk- og ammekuproduksjon
- Beregner direkte og indirekte utslipp av de viktigste klimagassene (CO_2 , CH_4 og N_2O) fra:

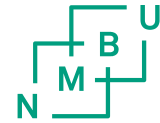
- vomgjæring
- lagring & bruksmåter av husdyrgjødsel
- dyrking av eng og åkervekster
- forbruk av innkjøpt energi, fôr og kunstgjødsel

Figur 1. Kilder for utslipp av klimagasser fra jordbruket (forenklet prinsippsskisse etter Bonesmo & Harstad, 2013)

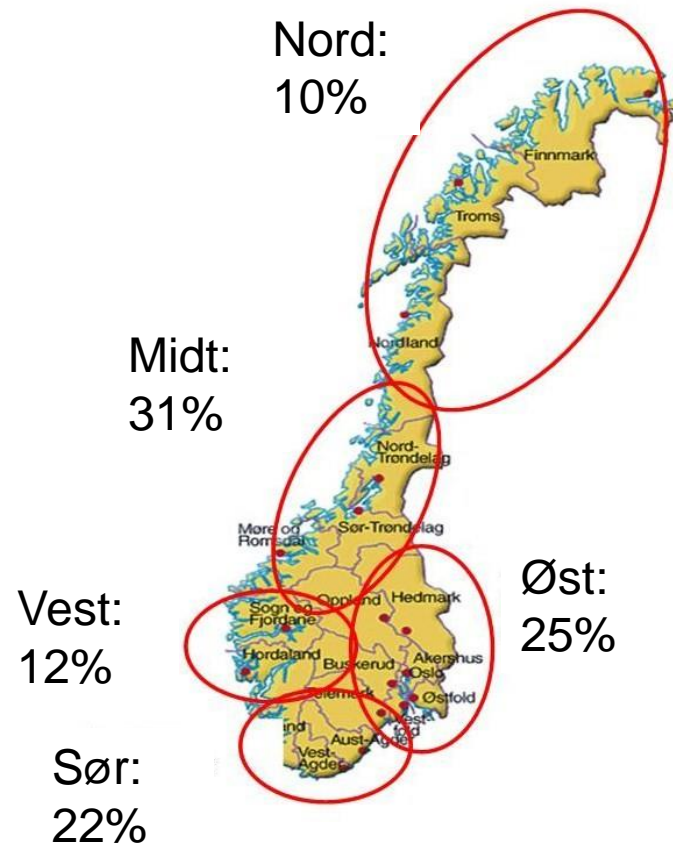
- Beregner utslipp per kg produkt (kg melk eller kjøtt)

Geografisk variasjon

- **Forskjeller i:**
  - vær og jordsmonn
  - ytelse
  - grovfôr kvalitet/avling
  - kraftfôrnivå
  - slaktealder/vekt
  - OSV.....
- Påvirker klimagassutslippene

Fordeling av melkekyr:

Foreløpige resultater

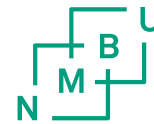
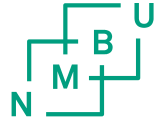

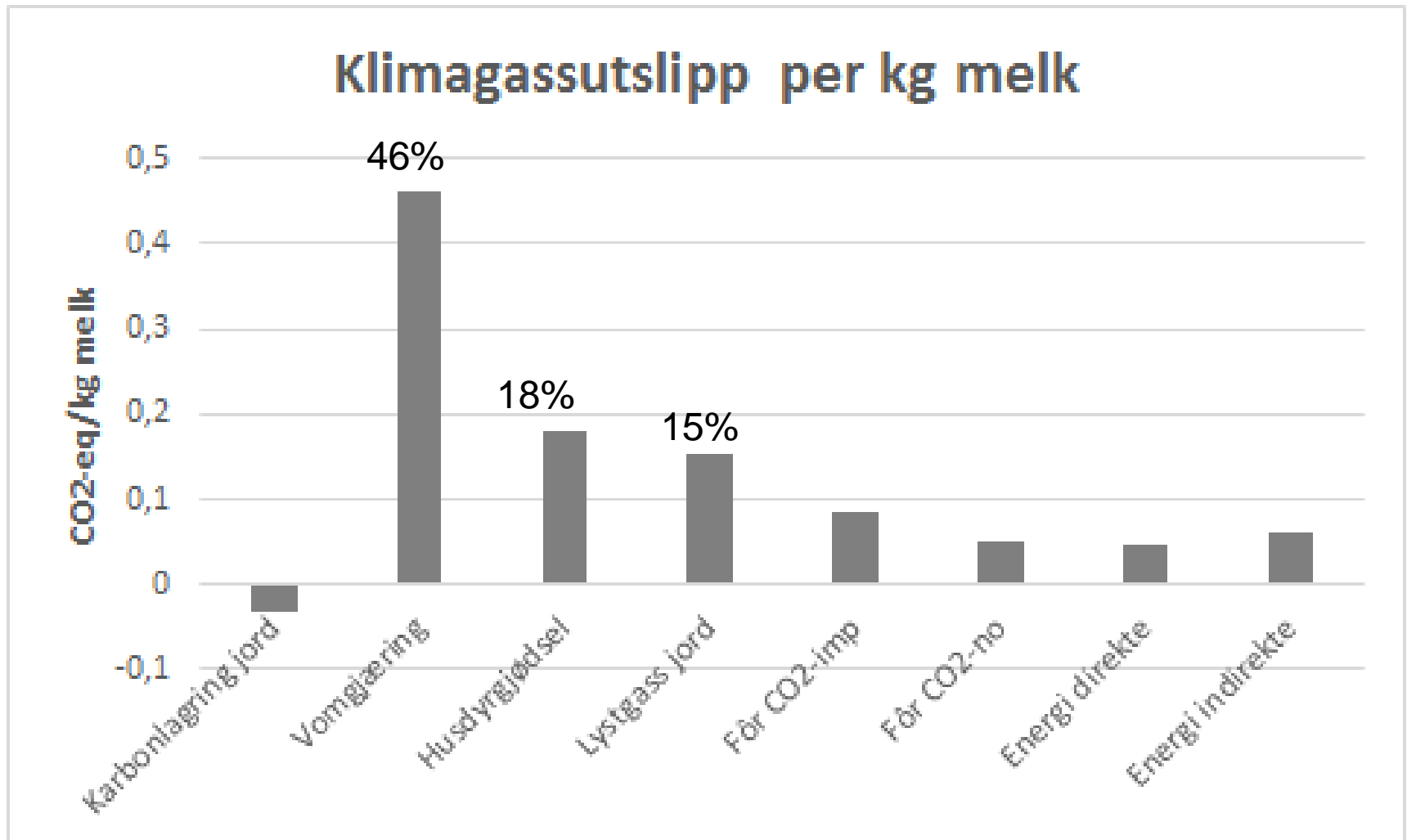
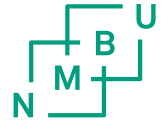
Foto: Grethe Ringdal

Klimagassutslipp fra melkeproduksjon

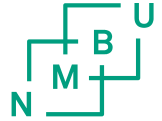

- Gjennomsnitt:
  - ≈ 1 kg CO₂-ekv./kg melk
- Stor variasjon mellom:
  - regioner & gårdsbruk
    - variasjon per kg melk: **0,82-1,36**
- Skyldes forskjell i:
  - vær, jordsmonn, agronomi og driftsformer
  - viser stort potensiale for utslippsreduksjoner

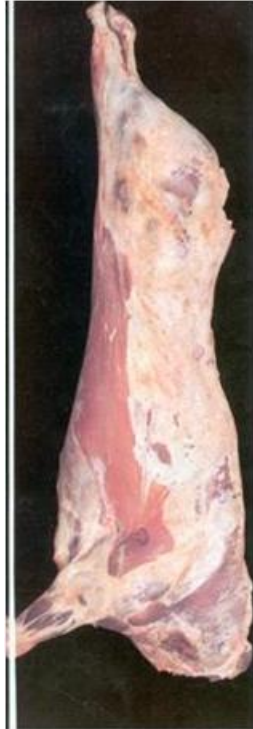
Utslippskilder, per kg melk

Klimagassutslipp fra storfekjøttproduksjon

- I kombinasjon med melkeproduksjon:
  - mesteparten av utslippene fra melkekua bæres av melk
  - utslipp per kg kjøtt $\approx$ **18,5** kg CO₂-ekv./kg slakt
  - stor variasjon mellom regioner/gårdsbruk: **11,75-24,45**

- Spesialisert storfekjøttproduksjon:
  - alle utslipp fra ammekua bæres av kjøtt
  - utslipp per kg kjøtt $\approx$ **27** kg CO₂-ekv. (EU)
  - beregninger basert på norske tall gjøres nå
  - sannsynligvis samme variasjon mellom regioner/gårdsbruk

Kombiproduksjon melk + kjøtt kontra ammeku

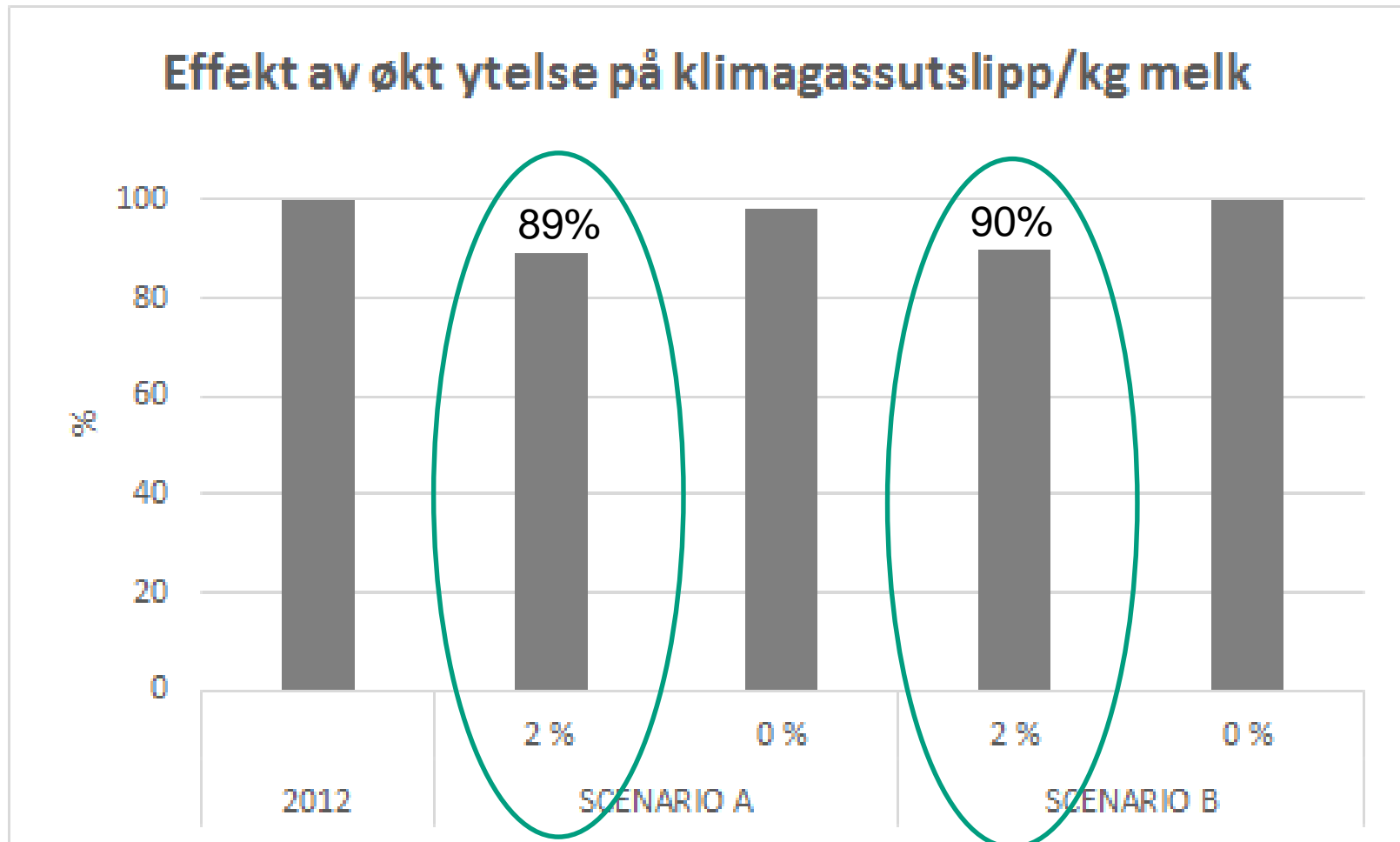
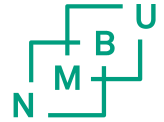
(FAO-rapport (2013): Tackling Climate Change Through Livestock)

Gjennomsnittlig kg CO ₂ eq./kg produkt	GLOBALT (FAO-report, 2013)	EU (Hermansen og Kristensen, 2011)
		Inkl. C-binding i grasmark
Melk + kjøtt	18	18
Ammekyr	67	27
Gj.snitt	46	

Vårt dilemma nå:

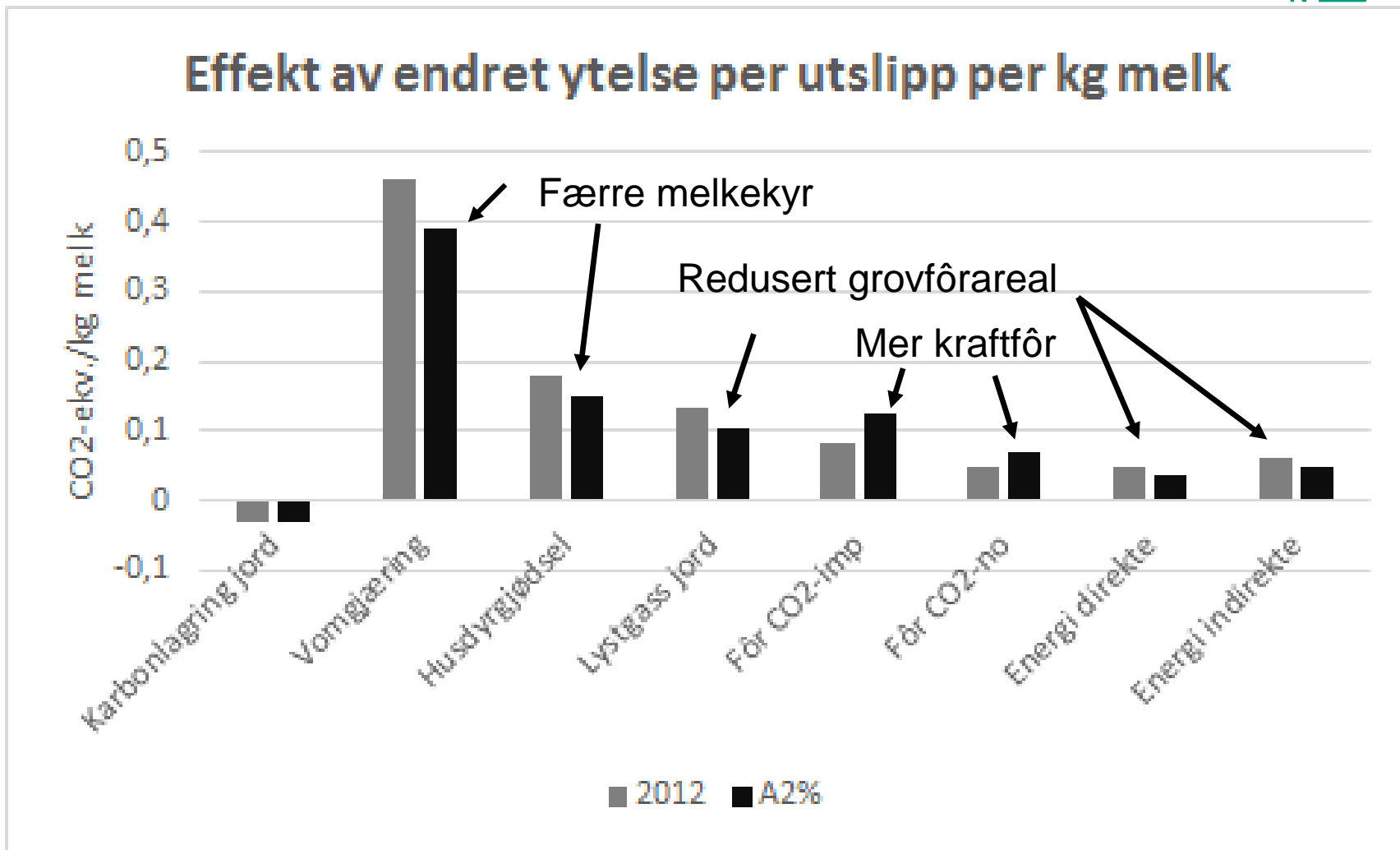
- Reduksjon i melkecutallet → reduksjon i kjøttproduksjon med lavest utslipp

Effekt av økt melkeytelse

Klimagassutslipp per kg melk går ned når ytelsen øker

Effekt av økt melkeytelse II

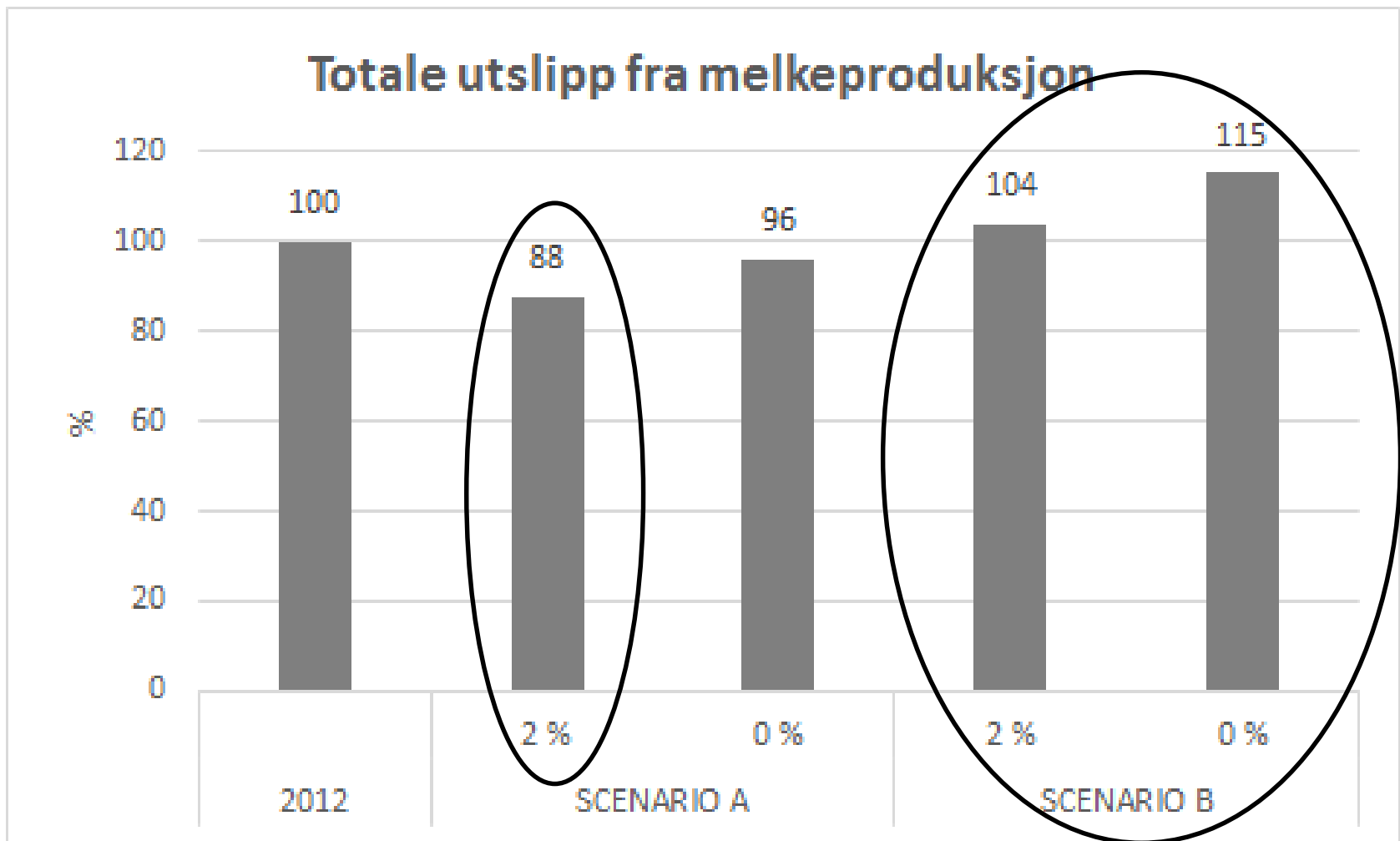
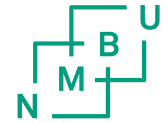

Utslipp fra importert soya underestimert?

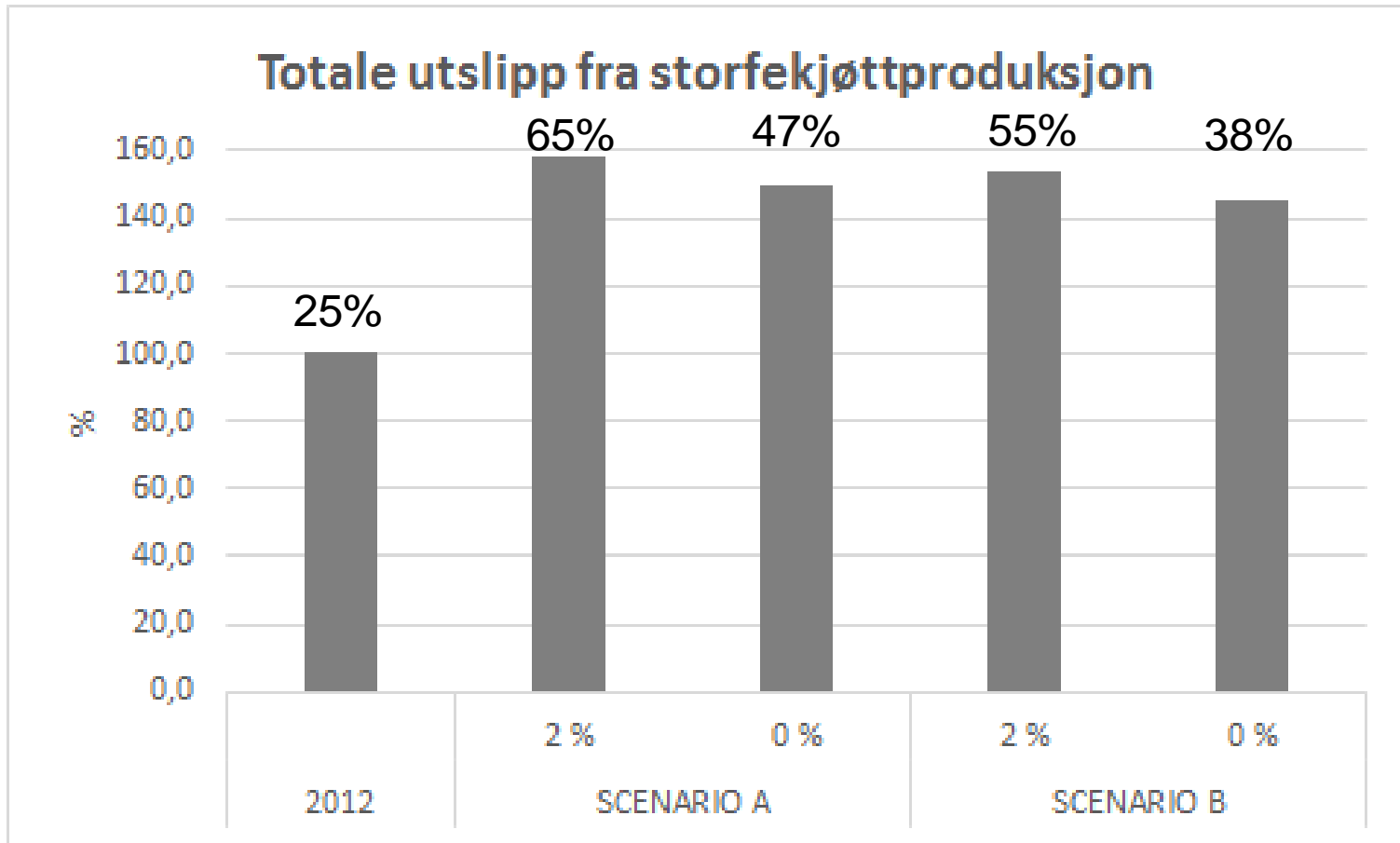
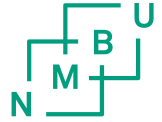
Det totale bildet.....

Utslipp fra melkeproduksjon

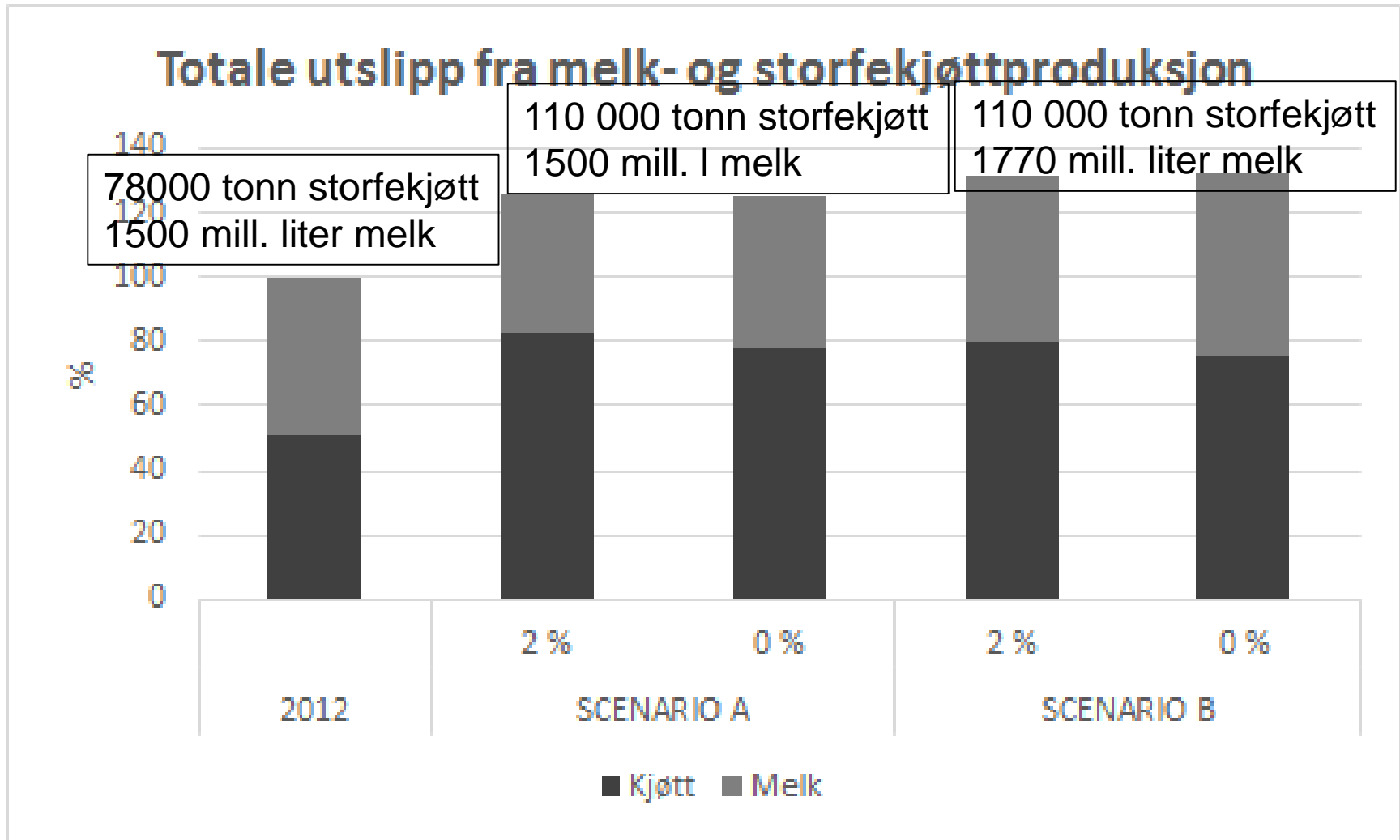
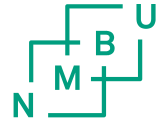
Utslipp fra storfekjøttproduksjon

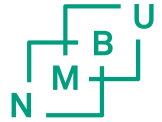
Produksjonsøkning: 78 000 tonn **→** 110 000 tonn

Vridning fra kombinert til spesialisert storfekjøttproduksjon

Totale utslipp fra storfe

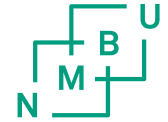
Økt produksjonseffektivitet reduserer klimagassutslipp

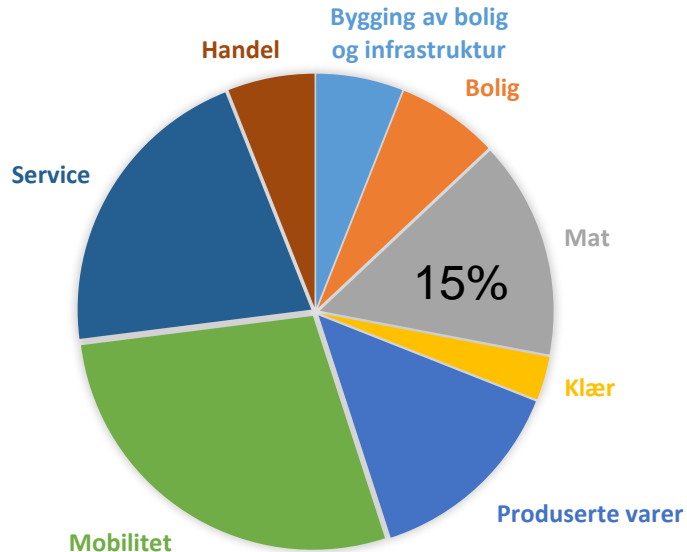
- Økt kjøttproduksjon per ku:
  - 1) redusert klimagassutslipp per kg kjøtt
    - fordeler utslippene på flere kg kjøtt
    - størst effekt på spesialisert kjøttproduksjon
  - 2) redusert behov for ammeku
- Redusert slaktealder
  - NRF slaktealder redusert med 1 mnd siden 1985
    - utslipp redusert med 0,6 kg CO₂ per kg $\longrightarrow$ $\approx$ 66 000 tonn CO₂-ekv. ved produksjon av 110 000 tonn storfekjøtt.
- Avlsarbeid og endret management

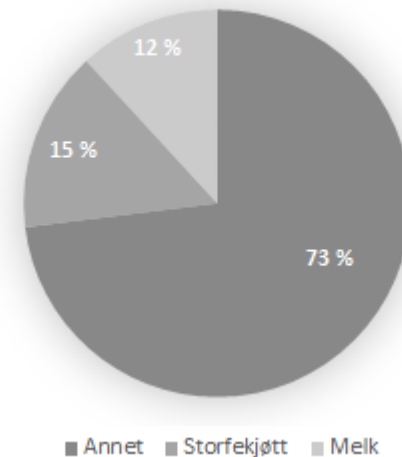
Betydningen av storfekjøtt

KLIMAGASSUTSLIPP PER PERSON

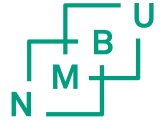
KLIMAGASSUTSLIPP FRA MAT

- 18,6 kg storfekjøtt per person $\longrightarrow$ 2,6% av totale utslipp
- 300 liter melk $\longrightarrow$ 2% av totale utslipp

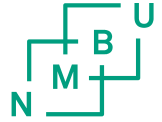
Hertmich & Peters (2009): Carbon Footprint of Nations: A Global, Trade-Linked Analysis

Oppsummering

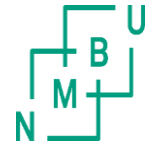
- Utslipp per kg (2012):
  - melk: **≈1**
  - Kjøtt, melk: **≈18.5**
  - Kjøtt, ammeku: **≈27**
- Stor variasjon mellom regioner og gårdsbruk
- Utslipp per kg melk reduseres ved økt ytelse
  - reduert metan og lystgass per kg pga færre kyr og grovfôrareal
  - men** økt utslipp fra kraftfôr (sannsynligvis underestimert)

Oppsummering II

- Utslippene fra kjøttproduksjonen øker kraftig fra 2012-nivå pga vridningen fra kombi- til spesialisert kjøttproduksjon, samt økt totalproduksjon

- Totale utslipp fra storfepopulasjonen vil øke, hvis vi skal øke produksjonen i takt med befolkningsveksten

Bærekraftig matproduksjon

«Produksjon som dekker dagens behov av mat uten å redusere muligheten for de kommende generasjoner til å produsere nok mat for seg»

Klimagasser

Nitrogen og fosfor

Mjølkeytelse/ku - utskillelse av fosfor og nitrogen i gjødsla (Karlengen et al.,2012)

	Gjeldende norm, kg/år	8000 kg EKM/år	10 000 kg EKM/år
Fosfor, kg/år	14	15	18
Nitrogen, kg/år	83	130	146

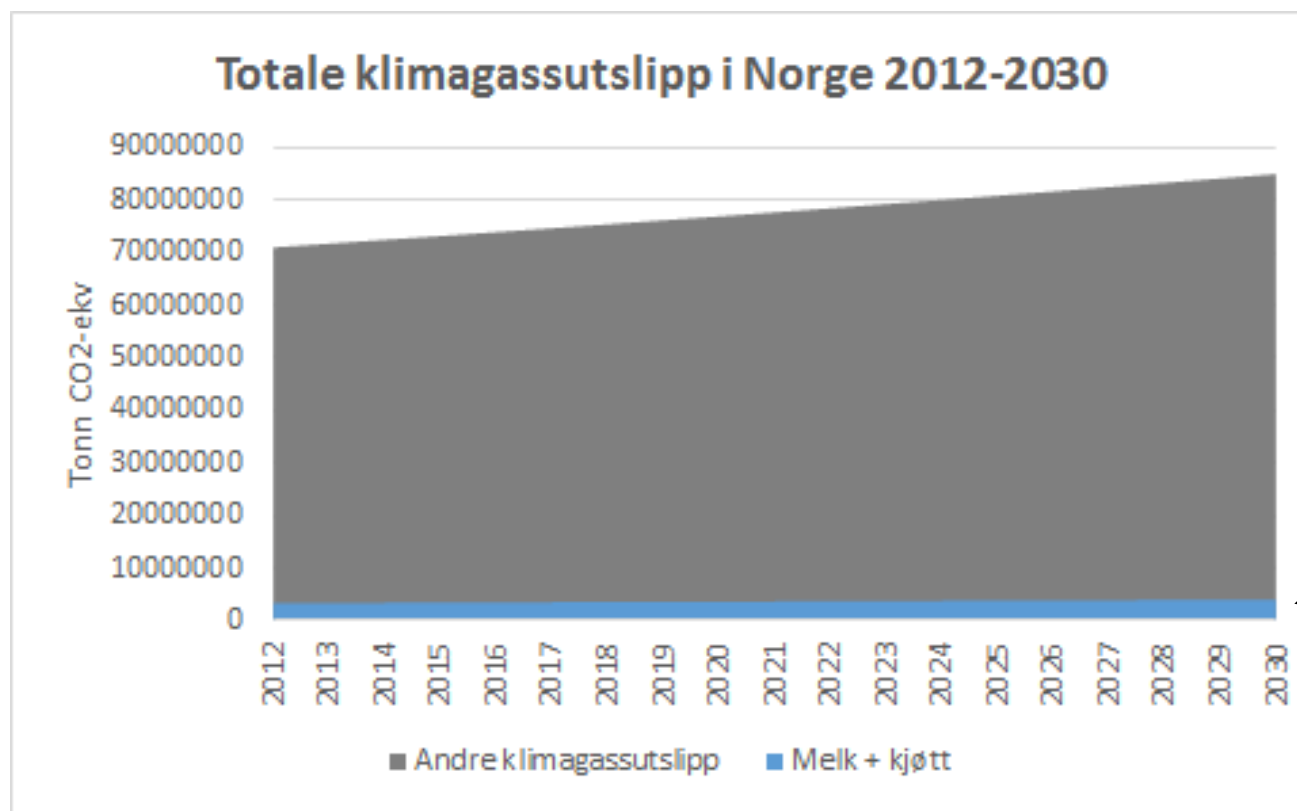

Behovet for spredeareal/ku øker med økt ytelse

Klimagassutslipp og befolkningsvekst

- 14,6 tonn CO₂-ekvivalenter per person
- 1% befolkningsvekst per år frem til 2030

Økning fra 2012-2030: 14 millioner tonn CO₂ (+120%)

Storfekjøtt & melk